



t.a.v. Staatssecretaris Rechtsbescherming en Minister van Justitie en Veiligheid

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Slachtofferbeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beslisnota bij de Kamerbrief onveiligheid en dwingende
controle in (gesloten) groeperingen

Datum
30 juni 2025

Onze referentie
6440241

Afstemming met
ACF, DJFC, BZK, OCW, Fier

Bijlage(n)
0

1. Aanleiding

Met bijgevoegde brief geeft u uitvoering aan de toezegging die u heeft gedaan tijdens het commissiedebat Slachtofferbeleid op 16 oktober 2024 waarin u aangeeft voorjaar 2025 in een brief aan de Kamer met een reactie te komen op de bescherming van kinderen in gesloten gemeenschappen, gezien vanuit strafrechtelijk- én vanuit hulpverleningsperspectief. Ook doet u twee moties af door in te gaan op actuele ontwikkelingen en biedt u het onderzoeksrapport *Uittreding uit gesloten gemeenschappen met een religieus karakter – Terminologie en randvoorwaarden voor hulpverlening aan, voorzien van een beleidsreactie*.

U stuurt deze brief mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid vanwege passages over de aanpak van strafbare feiten binnen gesloten gemeenschappen. Het gaat hierbij om passages waarbij gerefereerd wordt aan politie, het Openbaar Ministerie, en Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering.

2. Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd om akkoord te gaan met de inhoud van de reactie en met verzending daarvan, samen met het rapport, aan de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

- Expertisecentrum Fier op 1 juni 2024 gestart met een 2,5-jarige pilot om een hulppunt in te richten, zodat er één herkenbaar punt komt voor hulp en doorverwijzing aan slachtoffers van onveiligheid en dwingende controle in (gesloten) groeperingen, en naasten. Het hulppunt zal op 1 juli 2025 van start gaan onder de naam Hulppunt Onder Controle (H-O-C).
- Het is niet mogelijk om te voorkomen dat kinderen toetreden tot gesloten gemeenschappen, gezien de wettelijke kaders met betrekking tot ouderlijk gezag en de vrijheid van godsdienst.
- Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming vervullen een essentiële rol in de bescherming van kinderen tegen onveiligheid en verwaarlozing. Ook in gesloten gemeenschappen.
- Onderwijs speelt een belangrijke rol in het bevorderen van sociale integratie en het stimuleren van kritisch denken.

Het OM is van mening dat strafrechtelijke vervolging van de vrijstelling van de leerplicht niet langer verantwoord is, behalve in gevallen waarin op formele gronden ten onrechte een beroep op de vrijstelling wegens richtingsbezwaren wordt gedaan. Op dit moment ontbreekt het aan andere handhavingsmogelijkheden. Vanuit het nieuwe hulppunt van Fier is aangegeven dat dit als zorgwekkend wordt ervaren.

- Tot nu toe zijn er geen signalen uit de praktijk bekend dat er onvoldoende mogelijkheden zijn om strafbare feiten adequaat aan te pakken. Mocht dit in de toekomst veranderen, dan zal worden beoordeeld of en welke gerichte stappen nodig zijn om de mogelijkheden uit te breiden. Wel is er bij instanties nog veel onbekendheid over de context waarin misstanden binnen gesloten gemeenschappen plaatsvinden.
- Het Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering heeft een werkwijze ontwikkeld die concrete handelingsperspectieven biedt en professionals binnen zorg en veiligheid helpt om betere toegang te krijgen tot gesloten gemeenschappen.
- Momenteel bereiden de minister en staatssecretaris van JenV een wetsvoorstel voor dat strekt tot een aparte strafbaarstelling van psychisch geweld. Hiervoor is met Fier gesproken over psychisch geweld in de context van dwingende groeperingen.
- Het onderzoek *Uittreding uit gesloten gemeenschappen met een religieus karakter* maakt duidelijk dat zorgvuldigheid in terminologie en contextgevoelige hulpverlening randvoorwaarden zijn voor het bieden van passende ondersteuning aan uittrekkers van gesloten gemeenschappen.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Slachtofferbeleid

Datum
30 juni 2025

Onze referentie
0

4. Toelichting

4.1. Politieke context

Van 2012 tot 2020 konden slachtoffers van dwingende groeperingen en hun naasten terecht bij het meldpunt Sektesignaal voor een luisterend oor, advies en doorverwijzing. Dit meldpunt werd door het ministerie van JenV gesubsidieerd. Met het stopzetten van de subsidie is het meldpunt opgeheven. De leden Van Nispen (SP) en Van Wijngaarden/Michon-Derkzen (VVD) hebben sindsdien via diverse moties en Kamervragen gepleit voor de oprichting van een nieuw meldpunt. Naast hulp en ondersteuning aan slachtoffers, pleiten de Kamerleden ook voor betere bescherming van slachtoffers en een gerichte aanpak van (gesloten) groeperingen waar structureel misstanden plaatsvinden.

Moties:

33 552 nr. 124: 6 november 2024 (Van Nispen en Michon-Derkzen)

34 843 nr. 100: 13 maart 2024 (Van Nispen)

33552, nr. 100: 8 juni 2022 (Van Nispen)

31015, nr. 189: 12 februari 2020 (Van Nispen)

35570-VI, nr. 54: 26 november 2020 (Van Nispen en Van Wijngaarden)

4.2. Financiële overwegingen

De (incidentele) kosten voor de 2,5-jarige pilot om een hulppunt in te richten bij Fier worden gedekt uit het beleidsbudget van Slachtofferbeleid.

4.3. Juridische overwegingen

De overheid dient terughoudend te zijn bij het interveniëren in processen binnen religieuze en levensbeschouwelijke gemeenschappen.

Dit vloeit voort uit het recht op vrijheid van vereniging en het recht op vrijheid van godsdienst, zoals vastgelegd in de Grondwet en internationale verdragen. Wel heeft de overheid een duidelijke rol in het ingrijpen bij strafbare feiten binnen groepen.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Slachtofferbeleid

4.4. Krachtenveld

Fier werkt samen met deskundigen op operationeel en wetenschappelijk vlak, zowel nationaal als internationaal. Daarnaast wordt er actief aandacht besteed aan samenwerking en het uitwisselen van informatie over trends en ontwikkelingen met gemeenten, politie en het OM.

Datum
30 juni 2025

Onze referentie
0

4.5. Uitvoering

Eerste signalen vanuit Fier over contact met slachtoffers geven al een indicatie dat het hulppunt aan de behoefte van herkenning en gespecialiseerde hulp voldoet.

4.6. Implementatie

De webpagina over het hulppunt bij Fier is in mei 2025 live gegaan en zal per 1 juli 2025 verder worden aangevuld met risico-indicatoren en een hulpwijzer. De chat met Fier is al geopend en kan ondersteuning bieden aan mensen die bijvoorbeeld seksueel geweld, psychisch geweld of uitbuiting hebben meegemaakt. Vanaf 1 juli 2025 kunnen mensen bij Fier terecht voor ondersteuning vanuit de specialisatie van het hulppunt. In het najaar wordt er een campagne gelanceerd om mensen te informeren over de hulp die het hulppunt biedt en hen te begeleiden naar de beschikbare ondersteuning. In het najaar van 2026 wordt de pilot bij Fier geëvalueerd en zal de mogelijkheid tot het borgen van de hulpverlening worden bekeken.

4.7. Communicatie

DCOM is geïnformeerd over de inhoud van de reactie en over de datum van verzending van het rapport en de reactie aan de Tweede Kamer. Daarnaast is DCOM in gesprek met Fier over de communicatie rond de start van het hulppunt.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.